

Förslag till Principprogram för Naturturismföretagen

Under 2024 och 2025 har styrelsen i dialog med medlemmar och partners arbetat fram ett förslag till principprogram. Ett principprogram slår fast vad vi tycker och varför som förening är antas av årsmötet och är därmed förankrat i föreningen högst beslutande organ.

Framtagandet har letts av en arbetsgrupp utsedd av styrelsen och förslaget har sedan utvecklats genom flertalet styrelsediskussioner och samtal med medlemmar och partners. Bl.a. under tre digitala dialogmöten, en workshop under Forum för Naturturism och slutligen en remissrunda inför det färdiga förslaget till årsmötet 2025.

Vi i styrelsen är trygga med att förslaget vi lägger är genomarbetat och ett bra första förslag till principprogram för Naturturismföretagen. Medlemmar och partners respons har under hela processen varit positiv. Vi ser fram emot att både styrelsen, kansliet samt våra medlemmar och partners kan ha detta principprogram att luta sig mot och få inspiration till att driva påverkansarbetet framåt för att möjliggöra ännu bättre förutsättningar för naturturismen i Sverige att blomstra och utvecklas.

Årsmötet föreslås besluta

att anta förslaget till principprogram för Naturturismföretagen

Principprogram

Naturturismföretagen 2025

UTKAST

NATURTURISM
FÖRETAGEN

Innehåll

Inledning	4
Naturturismens värde.....	4
Principprogrammets framtagande och syfte	4
Om oss.....	5
Definitioner	6
Naturturism.....	6
Ekoturism.....	6
Hållbar turism	6
Regenerativ turism.....	6
Friluftsliv	6
Våra naturturismpolitiska utgångspunkter.....	7
Naturen som förutsättning.....	7
Naturturismföretagens målbild:	7
Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:	7
Dessutom anser vi att:	7
Ansvarsfullt företagande.....	8
Naturturismföretagens målbild:	8
Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:	8
Dessutom anser Naturturismföretagen att:.....	8
Hållbar och regenerativ turism	10
Naturturismföretagens målbild:	10
Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:	10
Dessutom anser vi att:	10

Inledning

Svensk naturturism är en bransch med en fantastisk potential att vara hållbar och regenerativ. Sverige som besöksmål ökar i popularitet för både inhemska och utländska besökare. Flera globala trender pekar på att utvecklingen kommer att fortsätta. Utmaningarna är många, men det är också möjligheterna. Redan idag är naturupplevelser den viktigaste reseanledningen både för besökare från andra länder och för de som bor i Sverige. Här finns förutsättningar att skapa levande samhällen med såväl nya arbetstillfällen som att kompetensutveckla individer som redan arbetar i branschen.

Som land ska Sverige upplevas som tillgängligt, vackert och hållbart. Förväntningarna på vad svensk naturturism ska kunna medföra är stora bl.a. exportintäkter, ett mer hållbart nyttjande av våra naturresurser och som en väg till en blomstrande landsbygd.

Det är viktigt att inledningsvis klargöra att naturturism är alla resor som sker med naturupplevelse som drivkraft och som innebär förflyttad konsumtion, alltså att besökaren betalar för en eller flera turismtjänster. Ett naturturismföretag kan bedriva allt från naturnära boende och paketerande naturupplevelser till guide turer på land, snö, fjäll, vatten, till fots, på skidor, på cykel, med hund osv. Matupplevelser utomhus, utbildning i naturen, samisk turism, fisketurism, jaktturism är ytterligare exempel på naturturism. Branschen är mångfacetterad och består av en mångfald av olika entreprenörer, små som stora.

Naturturismens värde

Så som slås fast i Naturturismföretagens Strategiplan 2030 ska föreningen verka för att skapa långsiktigt hållbara villkor för fler jobb i hela landet, bättre förutsättningar för naturturismföretagande, lokal utveckling, starkare naturskydd och bättre naturupplevelser för fler besökare. Det vinner både näringsliv, natur och samhälle på.

Naturturismföretag

- ger naturen ett ökat bestående, ekonomiskt värde. Vi förädlar utan att förbruka.
- bidrar till en hållbar utveckling av Sverige. Vi är motor och drivkraft för hela landets välfärd genom skapandet av nya gröna jobb och företag som bidrar till lokal tillväxt, integration, ökad jämställdhet samt omfattande nationella exportintäkter.
- sprider kunskap, agerar rådgivare och är sakkunnig talesperson och företrädare för branschen.
- underlättar för gästen att göra ett hållbart val av naturupplevelser samt ett bidrag till en hållbar framtid genom kvalitetsmärkningen Nature's Best

Principprogrammets framtagande och syfte

För att den svenska naturturismen ska nå sin fulla potential har Naturturismföretagen tagit fram detta principprogram. Det har arbetats fram i samråd med föreningens medlemmar vid flera digitala och fysiska workshops under 2024.

Syftet med att ta fram ett principprogram är flera, t.ex. att vi som branschförening behöver ett medlemsförankrat styrande dokument som fastslår vilken utveckling föreningen önskar för svensk natur- och ekoturism och för att potentiella medlemmar och möjliga samarbetspartners ska få en tydlig bild av "vad vi står för". Principprogrammet ska fungera som en vägledande kompass för föreningen i vårt påverkansarbete.

Programmet är vägledande för Naturturismföretagen och visar inte exakt vad föreningen tycker i alla frågor men lyfter fram våra målbilder och ett antal viktiga förflyttningar som krävs för att nå målbilden. Utöver principprogrammet är Nationell naturturismstrategi (framtagen tillsammans med Visita och Svensk Turism) samt föreningens strategidokument Strategiplan 2030 centrala dokument för föreningens påverkansarbete och verksamhetsutveckling.

Naturturismföretagens principprogram antogs vid årsmötet 2025.

Om oss

Branschorganisationen Naturturismföretagen organiserar företag inom svensk naturturism. Vi arbetar med att bygga upp en kunskapsbas för svensk naturturism. Naturturismföretagen arbetar också med att utveckla och förankra en metod för systematiskt hållbarhetsarbete inom naturturism, och ansvarar för märkningen Nature's Best – landets enda kvalitetsmärkning av ekoturism. Naturturismföretagen är en renodlad branschorganisation och samverkar ofta med Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Tillväxtverket m.fl. Föreningen är en remissinstans för frågor som rör landskapsutnyttjande och naturturism.

Naturturismföretagen är en partipolitiskt oberoende, ideell förening vars syfte är att främja ekoturism. Vi härstammar från Ekoturismföreningen och sedan 2017 har föreningen utvecklat sig till en branschorganisation som stödjer och förenklar för företag inom naturturism. Naturturismföretagen är en medlemsstyrd organisation som systematiskt utvecklas för att möta företagets och branschens behov.

Definitioner

Detta är de definitioner som Naturturismföretagen utgår ifrån, i detta principprogram och i vår verksamhet.

Naturturism

Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum. (Definition enligt Nationell naturturismstrategi)

Ekoturism

Ekoturism är ansvarsfull turism med lärande upplevelser och platsens natur och kultur i fokus och ett resande som bidrar till skyddet av naturmiljöer och till lokalbefolkningens välbefinnande. (Definition fritt översatt enligt The International Eco Tourism Society)

All ekoturism är naturturism, men all naturturism är inte ekoturism.

Hållbar turism

Turism som fullt ut beaktar sina nuvarande och framtida ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter, och som ser till behoven hos besökare, turismindustrin, miljön och lokalsamhället. (Definition enligt FN:s Världsturismorganisation UNWTO)

Regenerativ turism

Regenerativ turism är En form av transformativ turism som har positiva effekter på den omgivande världen; på kultur, miljö, människor och samhälle. (Definition av Sveriges Lantbruksuniversitet)

Friluftsliv

Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling. (Definition enligt Svensk Friluftsliv)

Friluftsliv kan göras på egen hand eller gemensamt i en friluftslivsorganisation. Friluftsliv är ofta gratis eller till låga kostnader.

Våra naturturismpolitiska utgångspunkter

Naturen som förutsättning

Naturen är en av Sveriges främsta reseanledningar, både för besökare från andra länder och för de som bor i Sverige. Detta innebär en stor potential att ta vara på men ställer också höga krav på samhällsplanering.

Besöksnäringen i Sverige växer, både i tätorter och på landsbygd, ofta tack vare naturturism. Det är ett tungt skäl till att regering, myndigheter och branschexperter pekar ut naturturismen som en av landsbygdens framtidsnäringar. Naturturismen är en platsbunden näring där förädlade upplevelser av skog, fjäll, skärgård, vattendrag och andra miljöer är motivet för resan.

Naturturismföretagens målbild:

Naturen är vår gemensamma förutsättning, den värnar vi och delar med andra. En balanserad och väl utvecklad naturturism är regenerativ för platsen och bidrar till ett starkare skydd av naturen och allemansrätten. I skyddad natur som nationalparker och naturreservat, ekoparker och biosfärområden samsas naturturism med andra verksamheter och det finns ett gott samarbete med berörda markägare. Naturturismen är en del av mångbruket, där olika verksamheter utvecklar, kombinerar och förädlar råvaror, resurser och tjänster. Det möjliggör att naturen kan brukas på ett hållbart och mångfacetterat sätt.

Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:

- Mer natur skyddas i form av naturreservat och nationalparker. Skyddad natur har föreskrifter som främjar naturturism
- Skog och annan natur mångbrukas. Naturturism är, och ses som, en tillgång för en hållbar natur
- Naturen som reseanledning tar tydlig plats i samhällsplanering för att stötta en växande regenerativ och hållbar turism i den svenska naturen

Dessutom anser vi att:

- Det ska finnas en nationell besöksnäringstrategi som beaktar naturturismens behov och utvecklingspotential
- En rik natur och hög biologisk mångfald ska gynnas. Markanvändning i form av jord- och skogsbruk ska ta hänsyn till naturturism på platsen
- Naturen ska bevaras, infrastrukturplaneringen ska ske på ett sätt som inte begränsar nutida eller framtida naturturism.
- Staten ska säkerställa en finansiering av skyddad natur så att natur- och upplevelsevärdena består.
- Kvalitetssäkrade guider och kvalitetssäkrade företag ska användas i större utsträckning av offentliga aktörer

Ansvarsfullt företagande

Den naturbaserade turismen i Sverige omfattar tusentals aktivitets- och guideföretag, naturnära boenden och restauranger mm. Naturturismbranschen består till stor del av småskaliga enpersons- och familjeföretag men också av större företag och koncerner som alla bidrar till sysselsättning över hela landet. Det är en självklarhet att även naturturism som företagssektor generellt måste utvecklas för att säkra en hållbar och regenerativ turism

Naturturism och friluftsliv är olika saker men ofta blandas begreppen ihop vilket gör att både stöd och begränsningar kan slå snett. Detta är begränsande för naturturismens utveckling och gör att negativa konsekvenser av ohållbart friluftsliv eller ohållbar naturturism idag inte hanteras på ett effektivt eller korrekt sätt.

Utveckling av svensk naturturism sker i en för många komplex omvärld där turistföretag hanterar en stor mängd tillstånd och regelverk från olika myndigheter. Det gäller t.ex. frågor kring resegaranti, taxilagstiftning, fysisk planering och hantering av livsmedel. Samtidigt som naturturismens behov sällan tas i beaktande i samhällsplanering och dialoger om nyttjande av mark, skogsbruk och viltförvaltning.

Naturturismföretagens målbild:

Naturturismen fortsätter att växa, både genom nyföretagande, ägarskiftet och att fler företag expanderar. Fler företag blir mer hållbara ur flera perspektiv, inte minst genom att skapa affärsmodeller som bygger på värde snarare än volym. Ambitionen är att naturturism ska vara regenerativ och bidra till en stark hållbar utveckling med positiva effekter på platsen snarare än att bara slita minsta möjligt. Branschen blir mer professionell vilket innebär förbättrad lönsamhet, att fler kan leva på sitt företagande och leverera bokningsbara upplevelseprodukter i svensk natur. Bestämmelser och regelverk anpassas, förenklas och utvecklas utifrån naturturismens förutsättningar.

Naturturismföretagen utvecklas hållbart och skapar resanledningar över hela landet. Utvecklingen sker i nära samverkan med främjare, det vill säga aktörer som möjliggör utveckling av svensk naturturism såsom kommuner, regioner, myndigheter och destinationer. Både naturturism och friluftsliv växer och utvecklas och bidrar till landsbygdsutveckling, bättre folkhälsa, starkare skydd av naturen och allemansrätten.

Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:

- Främjandet av naturturism fokuseras på verksamheter som har potential att bli regenerativa och hållbara utifrån de tre dimensionerna miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet
- Utvecklingsinsatser mot företag är särskilt anpassade för de utmaningar som finns i branschen
- Reglerna för svensk naturturism förenklas och ett likvärdigt myndighetsutövande i hela landet säkerställs samt följs upp löpande
- Vi som branschorganisation stärks med fler aktiva medlemmar och utökad förmåga att samverka med myndigheter och nationella organisationer

Dessutom anser Naturturismföretagen att:

- Att naturturismen ska växa, utvecklas och bedrivas i samklang med äganderätten
- Nationell statistik, nyckeltal och indikatorer ska utvecklas så att förvaltande myndigheter kan främja en växande naturturism
- Det ska utvecklas verktyg som mäter naturturismens effekter på platsen
- Det behövs ett förtroendefullt och konstruktivt samspel mellan förvaltare, främjare och naturturismföretagare
- Naturturism och friluftsliv inte ska blandas ihop som begrepp. Utvecklingen av naturturism och friluftsliv bygger på naturen som resurs men har olika syften, mål och målgrupper

- Offentliga organisationer och myndigheter ska agera på ett sådant sätt att de inte konkurrerar med naturturismens företag

UTKAST

Hållbar och regenerativ turism

De svenska naturturismföretagen utgör ett viktigt bidrag till att hela Sverige kan leva. Naturturismen precis som övrig turism måste utvecklas hållbart och eftersom tillväxten i sektorn bedöms kunna bli stor är det ännu viktigare att den sker på ett hållbart vis.

Naturturismföretagen arbetar för mer ekoturism vilket innebär ett ansvarsfullt resande med lärande upplevelser och natur och kultur i fokus som bidrar till skyddet av naturmiljöer samt till lokalbefolkningens välbefinnande. Det är eftersträvansvärt att mer naturturism blir regenerativ, så som ekoturism är.

Det är en brist att det i dag saknas ett nationellt systematiskt hållbarhetsarbete i branschen och att regionerna gör olika tolkningar av vad som är en hållbar turism. Huvuddelen av turismens klimatutsläpp kommer i dag från gästresor och därför behöver det underlättas för gäster att resa utan flyg och den egna bilen. Den bristande anpassningen av transportsystemet begränsar tillgängligheten av naturturism och utvecklingen av hållbara transporter.

Naturturismföretagens målbild:

Allt mer naturturism i Sverige utvecklas regenerativt och skapar positiva värden för platsen. Den hållbara naturturismen utgår från de grundläggande ekologiska ramarna som planeten och platsen sätter. Den växande branschen bidrar även till social och ekonomisk hållbarhet. Gästerna utbildas i vad platsen tål, involveras i upplevelsen och får ett intresse för naturen samt en vilja att skydda den. Naturen och infrastrukturen förvaltas på ett sådant sätt att den kan välkomna turister utan att orsaka slitningar i lokalsamhället och skador på djur och natur.

Naturturismen är miljömässigt hållbar samt bidrar till en levande landsbygd och tillgänglig natur i städer. Det finns en nationell samsyn kring systematiskt hållbarhetsarbete inom besöksnäringen utifrån globala standarder. Gästresornas andel av klimatutsläppen från besöksnäringen har minskat då kollektivtrafiken bättre möter naturturismens behov.

Naturturismföretagen anser att följande förflyttningar är centrala:

- Ett nationellt systematiskt hållbarhetsarbete etableras utifrån globala standarder för hållbar turism och finansieras för att skapa en gemensam syn i hela landet
- Den digitala och fysiska infrastrukturen utvecklas så att den regenerativa och hållbara naturturismen kan växa och bidra till en levande landsbygd
- Transportsystemet anpassas utifrån naturturismens behov och möjliggör ett hållbart och attraktivt resande hela vägen, även sista kilometern
- Regelverk förenklas och diversifieras för att öka takten i tillväxten på Sveriges landsbygd

Dessutom anser vi att:

- Turism generellt ska styras genom aktiv besöksförvaltning, medvetet förebyggande arbete och zonerings för att inte slita på lokalsamhället, befolkning, djur och natur
- Kommuner och regioners besöksnäringstrategier ska aktivt stärka, synliggöra och möjliggöra en hållbar naturturism
- Ekoturism ska användas som ett verktyg för en hållbar utveckling såväl i Sverige som internationellt
- Utbildning och forskning kring ekoturism ska främjas